

ارزیابی اقتصادی وضعیت دامپروری در واحد عمرانی چهارم اراضی پایاب سد خدا آفرین

حمیدرضا بهاری^{۱*}، محمودرضا خورشیدیان^۲، شهاب گودرزی^۳

^۱دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مهندسی اقتصاد کشاورزی دانشگاه پیام نور تهران شرق (نویسنده مسئول)، bahari.hr@gmail.com

^۲دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مهندسی اقتصاد کشاورزی دانشگاه پیام نور تهران شرق

^۳دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مهندسی اقتصاد کشاورزی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری

چکیده

در این تحقیق به دنبال ارزیابی وضعیت اقتصاد دامپروری واحد عمرانی چهارم اراضی پایاب سد خدا آفرین در شهرستان بيله سوار می‌باشیم. بدین منظور ابتدا آمار و اطلاعات مورد نیاز با استفاده از پرسشنامه و تکمیل آنها توسط دامپروران منطقه، مطلعین محلی و کارشناسان مراکز خدمات و مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان بيله سوار همراه با مشاهده، مصاحبه و تحقیقات میدانی و مطالعه کتابخانه‌ای در سال تولیدی ۹۳-۱۳۹۲ جمع‌آوری گردید. سپس براساس روش اقتصادی تحلیل هزینه - فایده به شکل ایستا، وضعیت اقتصاد دامپروری در محدوده هر یک از مدل‌های دامداری موجود محاسبه گردید. نتایج بدست آمده حاکی از آن است که در محدوده طرح، درآمد ناخالص کل بخش دامداری و پرورش زنبور عسل ۲۸۹۹۳۰۷۸۱ هزار ریال و هزینه کل این دو بخش ۳۹۱۴۳۱۹۴۹ هزار ریال می‌باشد. درآمد خالص کل بخش دامداری و پرورش زنبور عسل ۱۰۱۵۰۱۱۶۸ هزار ریال برآورد گردید. ضریب افزایش درآمد برای هر یک از مدل‌های دامپروری موجود منطقه عبارتست از: پرورش زنبور عسل ۲/۵۱، گاوداری دورگ ۱/۷۳، گوسفندداری ۱/۵۹ و گاوداری بومی ۱/۳۰.

واژه‌های کلیدی

اقتصاد دامپروری، شاخص اقتصادی، تحلیل هزینه - فایده، بيله سوار

مقدمه

کشاورزی در ایران یکی از بزرگترین و مهمترین بخش‌های اقتصادی است که تاثیر بسزایی در تولید ناخالص ملی داشته و سهم عمده‌ای از صادرات غیرنفتی کشور را به خود اختصاص می‌دهد. همچنین محل اشتغال بخش وسیعی از جمعیت کشور است. بدین ترتیب، رشد این بخش تا حدود زیادی تعیین‌کننده رشد اقتصادی کشور می‌باشد [۱]. اولویت بخش کشاورزی در اقتصاد ایران هم از جنبه تأمین غذای جمعیت رو به رشد و اشتغال نیروی کار کشور و هم از نظر تأمین نیازهای سایر بخش‌ها از اهمیت خاصی برخوردار است. بدین لحاظ بررسی و ارزیابی مالی و اقتصادی طرح‌های کشاورزی از جمله طرح‌های دامپروری به عنوان یکی از فعالیت‌های مهم بخش کشاورزی از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. فعالیت واحدهای دامداری از جمله فعالیت‌های مهم بخش کشاورزی بوده و آگاهی از وضعیت و میزان بازدهی اقتصادی آن می‌تواند در زمینه تصمیم‌گیری

در خصوص سرمایه‌گذاری در این بخش و نیز برنامه‌ریزی‌های اقتصادی مؤثر واقع شود. روند تحولات اقتصادی کشور در جهت آزادسازی و تعدیل اقتصادی از یکسو و بهبود نسبی مصرف سرانه مواد پروتئینی از سوی دیگر، ایجاب می‌نماید که با افزایش سودآوری انواع فعالیت‌های دامپروری، زمینه جذب و هدایت سرمایه‌گذاری‌ها را در این زمینه فراهم نمود. لذا تحت شرایط فعلی اقتصادی کشور، ضرورت گزینش طرح‌هایی که دارای توجیه مالی و اقتصادی باشند امری ضروری است. از سوی دیگر، محدودیت منابع اعم از مالی و فیزیکی و عدم امکان اجرای کلیه پروژه‌ها و طرح‌های پیشنهادی، ایجاب می‌نماید که با شناسایی مشکلات و مسائل موجود در دامداری‌ها، بتوان مزایای اقتصادی این نوع فعالیت‌ها را بررسی نمود تا موقعیت سرمایه‌گذاری در این نوع فعالیت‌ها و اولویت طرح‌های سرمایه‌گذاری مشخص گردیده و سرمایه‌گذاران از وضعیت اقتصادی مربوطه آگاهی پیدا کنند. از مسائل اساسی که در پیش روی متقاضیان سرمایه‌گذاری در بخش دامپروری کشور مطرح است، آگاهی از بازدهی اقتصادی و سودآوری این فعالیت می‌باشد. آگاهی از وضعیت سودآوری این حرفه، می‌تواند به پیش‌بینی روند توسعه آن در آینده و برنامه‌ریزی برای ارتقاء و بهبود بازدهی اقتصادی آن کمک نماید. آگاهی از سودآوری فعالیت دامپروری که براساس شاخص‌های ارزیابی و تحلیل اقتصادی بدست می‌آید، در مقایسه با شرایط کسب سود سرمایه در سایر فعالیت‌ها، می‌تواند زمینه مناسبی را برای تصمیم‌گیری مطلوب در امر سرمایه‌گذاری طرح‌های دامپروری فراهم آورد [۲].

طبق آمارهای رسمی کشور، سهم بخش کشاورزی از تولید ناخالص ملی حدود ۲۵ درصد بوده که ۴۵ درصد آن مربوط به دامپروری است، از اینرو حدود ۱۱ درصد از تولید ناخالص ملی از دامپروری تأمین می‌شود. دامداری در زمره صنایع پویا، زاینده و اشتغال‌زا است که پس از صنعت نفت، بیشترین سرمایه را به خود جذب کرده است. از همه مهمتر اینکه بخش دامداری با امنیت غذایی و سلامت جامعه گره خورده است و به عنوان یکی از اصلی‌ترین بخش‌های تولید مواد پروتئینی و لبنی، اهمیت عمده‌ای در تغذیه انسان‌ها دارد [۳]. اما تولید در بخش دامداری، با دیگر زمینه‌های تولیدی و تجاری متفاوت است. از جمله این شرایط متفاوت و البته از مهمترین آنها، ریسک‌های موجود در بخش دامداری اند [۴]. ریسک در